

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії
18 червня 2026 року

Здобувач ступеня доктора філософії Станіслав СУХАН, 1999 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2022 році Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Право», аспірант ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, від «03» квітня 2026 року № 240/01-04, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	Ігоря ПИРОГИ, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Рецензентів –	Павла ЧЕРЕВКА, кандидата юридичних наук, професора, професора кафедри цивільного права та процесу юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Степана ЛИТВИНА, кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри цивільного права та процесу юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Офіційних опонентів –	Марини КУЗНЕЦОВОЇ, кандидата юридичних наук, доцента, декана юридичного факультету Сумського національного аграрного університету Івана ВАЦИНЦЯ, кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри міжнародного та приватного права Київського університету права Національної академії наук України

на засіданні «18» червня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Станіславу СУХАНУ на підставі публічного захисту дисертації «Правове регулювання прав інтелектуальної власності у трудових правовідносинах України».

Дисертацію виконано у ДВНЗ «Ужгородський національний університет», МОН України, м. Ужгород.

Науковий керівник – Вадим РОШКАНЮК, кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри господарського права юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису державною мовою, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених Станіславом СУХАНОМ досліджень та має істотне значення для правової галузі. У дисертації здійснено комплексне дослідження визначення належності та доцільності наявних норм щодо прав інтелектуальної власності у законодавстві України з точки зору їхньої ефективності у використанні у трудових правовідносинах. Результати здобувача, викладені у дисертації, узгоджуються з вимогами, визначеними в пункті 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та

скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 4 наукові публікації за темою дисертації, з них 3 наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації, 1 наукова праця, які засвідчує апробацію матеріалів дисертації. Зазначене відповідає пунктам 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами):

1. Сухан С.С. Особливості науково-технічної інформації як предмету цивільних правовідносин в законодавстві України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 9. С. 448-451.

2. Сухан С.С. Класифікація об'єктів інтелектуальної власності у трудових правовідносинах. *Право і суспільство*. 2025. № 4. Т. 2. С. 317-323.

3. Сухан С.С. Об'єкти інтелектуальної власності військовослужбовців. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Право»*. 2025. № 91. Т. 5. С. 339-345.

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження:

Ігор ПИРОГА, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»:

1. Попри ретельний аналіз національного законодавства США та Великобританії (як ключових країн-членів НАТО), у роботі, на жаль, не згадуються нормативно-правові акти безпосередньо Північноатлантичного альянсу, які можуть визначати особливості правового режиму інтелектуальної власності в межах цієї міжнародної структури. Включення відповідних положень, на мою думку, суттєво збагатило б зміст відповідного розділу та посилило б його наукову аргументацію.

Павло ЧЕРЕВКО, кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права та процесу юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»:

1. Аналіз положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у частині інтелектуальної власності у дисертації виконаний фрагментарно. Зокрема, поза увагою залишилася стаття 178 Угоди, що регулює право на оренду авторських творів та їх копій (комп'ютерних програм, кінематографічних творів) і встановлює обов'язкові стандарти для держав-сторін. Дисертантові варто було б з'ясувати, чи передбачає чинне законодавство України (Цивільний кодекс, Закон «Про авторське право і суміжні права») механізми контролю правовласника над прокатом, чи поширюється на цю сферу принцип вичерпання прав (first sale doctrine), та які зміни до національного законодавства потрібні для забезпечення відповідності європейським стандартам у контексті подальшого вступу України до ЄС.

2. Поза увагою здобувача залишилася стаття 40 Угоди TRIPS, яка регулює антиконкурентні практики у договірних ліцензіях на об'єкти інтелектуальної власності. Це питання має значення для трудових правовідносин зокрема у тих випадках, коли роботодавець, отримавши права на службовий об'єкт інтелектуальної власності, надає ліцензії третім особам з умовами, що обмежують конкуренцію. Дисертантові варто було б зіставити положення статті 40 TRIPS з нормами Закону України «Про захист економічної конкуренції» та з'ясувати, чи поширюється його дія на сферу інтелектуальної власності, а в разі негативної відповіді запропонувати конкретні зміни до профільного законодавства, що

відповідало б принципу добросовісної конкуренції, закріпленому статтею 42 Конституції України.

3. Аналіз директив Європейського Союзу, що мають принципове значення для теми дослідження, є вибіркоким. Здобувач справедливо звертається до Директиви ЄС 2016/943 про захист торговельних таємниць, проте практично залишає поза увагою Директиву 2009/24/ЄС про правову охорону комп'ютерних програм (особливо її статтю 2(3) щодо службових програм) та Директиву 96/9/ЄС про правову охорону баз даних (з її особливим режимом *suī generis* для виробників бази даних). Ці акти безпосередньо регулюють аспекти створення основних об'єктів цифрової економіки і мали б бути предметом докладного аналізу в дисертаційному дослідженні, орієнтованому на адаптацію до *acquis* ЄС.

Степан ЛИТВИН, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права та процесу юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»:

1. У дисертаційній роботі поза увагою здобувача залишився правовий режим Дія Сіті, запроваджений Законом України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні». Цей режим становить принципово нову модель регулювання відносин, що поєднують ознаки трудового та цивільно-правового договору (інститут гіг-контракту), і тому безпосередньо стосується предмета дисертації. Особливої уваги заслуговує стаття 24 названого закону, яка регулює перехід прав інтелектуальної власності між гіг-спеціалістом і резидентом Дія Сіті, але містить очевидні прогалини: невизначеність моменту переходу майнових прав, відсутність гарантій виплати винагороди гіг-спеціалісту, нечіткі межі договірної регулювання. Розкриття цих питань суттєво посилює практичну значущість роботи в умовах активного розвитку ІТ-сектору України.

2. У тексті дисертації спостерігається надмірна тавтологічність формулювань: словосполучення «право інтелектуальної власності», «об'єкти інтелектуальної власності», «права на об'єкти інтелектуальної власності» зустрічаються в одному реченні неодноразово, що ускладнює сприйняття тексту і знижує його стилістичну якість.

3. Дискусійним видається запропоноване здобувачем виключення наукових відкриттів та порід тварин з кола повноцінних об'єктів інтелектуальної власності у трудових правовідносинах. Хоча автор слушно вказує на низьку економічну ефективність цих інститутів у вітчизняній правозастосовній практиці, повне вилучення їх із правового поля створює ризик утворення регуляторної прогалини, що може зашкодити окремим категоріям учасників (зокрема селекціонерам, генетикам, дослідникам у сфері фундаментальної науки), хоч їх кількість і незначна. Послідовніше було б запропонувати реформу цих інститутів – переведення наукових відкриттів у режим академічних відзнак з елементами авторського права, а порід тварин – у режим селекційних досягнень з посиленням публічно-правовим регулюванням.

Марина КУЗНЕЦОВА, кандидат юридичних наук, доцент, декан юридичного факультету Сумського національного аграрного університету:

1. По-перше, дискусійним видається запропоноване здобувачем виокремлення п'ятої групи об'єктів - «неефективних об'єктів інтелектуальної власності» (наукових відкриттів та порід тварин). Безперечно, проблема практичної неактивності цих інститутів у трудових правовідносинах існує, проте сам термінологічний вибір - «неефективні» - є концептуально вразливим: ефективність є оціночною категорією, що вимірюється у конкретних суспільно-економічних координатах, тоді як належність об'єкта до системи інтелектуальної власності визначається насамперед його правовою природою. Окрім того, інститут наукових відкриттів зберігає міжнародно-правове значення (Женевський договір

1978 року про міжнародну реєстрацію наукових відкриттів), а породи тварин у багатьох правопорядках охороняються як селекційні досягнення (наприклад, у законодавстві ЄС, США, Канади). Доцільнішим видається використання критерію доцільності правового регулювання саме у контексті трудових правовідносин, або ж критерію тимчасової неактивності у правозастосуванні. Окрім того, розмежування ефективності інституту як такого та ефективності його використання у трудових правовідносинах потребує більш виразного методологічного обґрунтування.

2. По-друге, аргументація на користь застосування пропрієтарної теорії інтелектуальної власності на противагу теорії виключних прав (підрозділ 1.1) не є цілком збалансованою. Здобувач переважно артикулює переваги пропрієтарного підходу, не приділяючи достатньої уваги критичним аргументам, висунутим у цивілістичній доктрині, - зокрема, щодо неможливості повноцінної віндикації нематеріального об'єкта, специфіки строкового характеру виключних прав, обмежень, передбачених принципом вичерпання прав, а також особливостей моральних (особистих немайнових) прав авторів, які не вкладаються у пропрієтарну парадигму. Бажано також було б розмежувати різні школи пропрієтарного підходу – французько-бельгійську (де поняття *intellectual property* має радше метафоричний характер), англо-американську (з її доктриною *works made for hire*) та німецьку (з її моністичною та дуалістичною концепціями авторського права). Без такого розмежування пропрієтарна теорія постає як гомогенне явище, чим вона насправді не є.

3. По-третє, підрозділ щодо об'єктів інтелектуальної власності, створених військовослужбовцями (с. 96 та далі), містить термінологічно-доктринальну прогалину: здобувач недостатньо чітко розмежує службові правовідносини, які виникають у зв'язку з проходженням військової служби (адміністративно-правові за своєю природою, що регулюються Законом України «Про військовий обов'язок і військову службу»), і трудові правовідносини у розумінні Кодексу законів про працю України. У результаті низка висновків формулюється так, ніби військова служба є різновидом трудових відносин, що методологічно не точно. Доцільніше було б побудувати окрему категорію - «службово-трудова правовідносини», «правовідносини, прирівняні до трудових», або ж застосувати концепт «розширеного предмета трудового права» - з визначенням специфіки правового режиму інтелектуальної власності у кожному з відповідних видів правовідносин. Це питання набуває особливого значення в умовах воєнного стану, коли коло осіб, що проходять військову службу, суттєво розширилось.

4. По-четверте, методологічна основа дисертації, попри належний перелік застосованих методів, демонструє переважання догматично-юридичного інструментарію. Емпіричний компонент роботи виявляється стриманим: відсутній систематичний аналіз судової практики Верховного Суду, Касаційного цивільного та Касаційного господарського судів. Не залучено статистичні дані щодо реєстрації службових винаходів і корисних моделей в Українському національному офісі інтелектуальної власності та інновацій за останні п'ять років.

5. По-п'яте, порівняльно-правовий аналіз зарубіжного досвіду має широку географію, а саме: США, Сполучене Королівство, ФРН, Франція, Іспанія, Норвегія, Чехія, Угорщина, Болгарія, Японія, Республіка Корея, Данія та інші, - однак глибина опрацювання конкретних правопорядків неоднорідна. У низці випадків автор обмежується згадкою про відповідну норму без розкриття правозастосовної практики, доктринальних дискусій та ефективності її дії. Доцільніше було б обрати чотири-п'ять найбільш репрезентативних юрисдикцій (наприклад, ФРН, США, Сполучене Королівство, Францію, Республіку Корею) і провести з ними поглиблене порівняння за єдиною аналітичною матрицею (критерії,

наприклад, визначення службового твору, презумпції щодо приналежності прав, вимоги до письмової форми, винагорода працівника-автора, особливості оборонного сектору тощо), з урахуванням принципових відмінностей систем загального і континентального права. Такий підхід забезпечив би інтенсивне використання зарубіжного матеріалу.

Іван ВАЩИНЕЦЬ, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та приватного права Київського університету права Національної академії наук України:

1. Потребує уточнення положення новизни стосовно прийняття спеціального законодавства щодо службових об'єктів інтелектуальної власності та інших особливих об'єктів інтелектуальної власності (с. 19-20). Якщо «інші особливі об'єкти інтелектуальної власності» включають комерційну таємницю та наукове відкриття, то пропозицію у цій частині слід перенести до новизни третього рівня у рубриці «Набули подальшого розвитку», оскільки відповідні пропозиції висувалися раніше іншими авторами.

2. Вимагає додаткового обґрунтування виділена в запропонованій класифікації група «об'єктів господарської інтелектуальної власності», до якої віднесено раціоналізаторські пропозиції, комерційні таємниці та ноу-хау (с. 19). Вони, як вказується, є не об'єктами інтелектуальної власності, а «формами правового вираження таких об'єктів» з огляду на відсутність чіткого визначення предмета або переліку предметів, які підлягають захисту (с. 93). Такий підхід не дає можливості з достатньою чіткістю зробити висновок про зміст поняття «об'єкти господарської інтелектуальної власності» та про співвідношення цього поняття з об'єктами права інтелектуальної власності, визначеними законом, особливо з урахуванням того, що вітчизняне право загалом не надає окремої правової охорони формам вираження об'єктів права інтелектуальної власності.

3. Потребує доопрацювання запропонована класифікація об'єктів права інтелектуальної власності з точки зору їхньої ефективності та застосування. Так, у запропонованій дисертантом класифікації об'єктів права інтелектуальної власності виділено окрему групу «неефективні об'єкти інтелектуальної власності», до якої віднесено наукові відкриття і породи тварин (с. 19, 92). При цьому критерій такого виділення чітко не визначений, особливо з огляду на те, що в основу класифікації інших груп об'єктів покладено, як видається, інші критерії.

Крім того, необхідно уточнити, як саме сприятиме прийняття спеціального законодавства «зміні правових якостей категорій прав» на наукове відкриття, породи тварин (с. 20).

4. При загальному схваленні дослідження дисертантом такого складного питання як класифікація об'єктів права інтелектуальної власності, слід зауважити, що критеріями запропонованої ним класифікації є, зокрема, ефективність використання цих об'єктів у господарській діяльності та отримання комерційної вигоди (с. 93). Такий підхід вимагає додаткового обґрунтування у контексті теми дисертації.

5. Недостатньо обґрунтованою видається пропозиція дисертанта щодо виключення з переліку об'єктів права інтелектуальної власності порід тварин (с.158). Селекційні досягнення у тваринництві тривалий час визнаються об'єктами прав інтелектуальної власності, у тому числі й на міжнародному рівні Всесвітньою організацією інтелектуальної власності, поряд з аналогічними об'єктами у рослинництві й іншими генетичними та біологічними ресурсами. Спеціальні закони щодо цих об'єктів права інтелектуальної власності існують у європейських країнах, таких як Румунія та Болгарія.

Стаття 25 Закону України «Про племінну справу у тваринництві» встановлює, що селекційне досягнення в галузі племінного тваринництва визнається винаходом у встановленому законодавством порядку. Водночас Закон України «Про охорону прав на

винаходи та корисні моделі» виключає надання правової охорони породам тварин як винаходам. Законопроекти, які мали на меті удосконалити правову охорону порід тварин, так і не були прийняті парламентом. Як наслідок, на сьогодні відсутній правовий механізм, який би передбачав порядок видачі патенту та надання правової охорони цим об'єктам права інтелектуальної власності.

Проте недоліки правового регулювання не можуть слугувати аргументом для вилучення з об'єктів права інтелектуальної власності селекційних досягнень у сфері тваринництва, які є важливою складовою діяльності у сфері біотехнологій і джерелом додаткових прибутків у сільському господарстві. Наприклад, у США видано кілька десятків патентів, пов'язаних із генетичними ресурсами тварин.

Слід також зауважити, що забезпечення охорони селекційних досягнень у сфері тваринництва як об'єкта права інтелектуальної власності не потребує внесення змін до статті 180 ЦК України, оскільки остання не містить положень, які б перешкождали надання правової охорони відповідним селекційним досягненням як результатам інтелектуальної, творчої діяльності.

За таких обставин більш перспективним напрямком дослідження видається удосконалення наявного правового регулювання відносин щодо створення і використання порід тварин саме як об'єктів права інтелектуальної власності.

6. Потребує уточнення твердження дисертанта про неможливість матеріалізації об'єктів права інтелектуальної власності у контексті теорії виключних прав, яка заважає активному залученню об'єктів інтелектуальної власності у економічний розвиток (с. 20, 168-169). З цього дисертант робить висновок про необхідність залучення, на противагу існуючим, певних правових механізмів, характерних для пропріетарної теорії. Доцільним було б деталізувати, які саме механізми слід залучити, та яким чином вони забезпечать кращу комерціалізацію об'єктів права інтелектуальної власності. Принагідно зауважу, що передання виключних прав разом із механізмом ліцензування широко застосовується як у європейських країнах, так і в країнах загального права, досвід яких наводиться у дисертації на підтвердження зазначеної позиції.

Озвучені зауваження отримали всі необхідні пояснення з боку дисертанта, тому суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку результатів наукового дослідження Станіслава СУХАНА.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Станіславу СУХАНУ ступінь доктора філософії з галузі знань «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Ігор ПИРОГА